

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

11-12

2023

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Qo'ng'irotboy Avezimbetovich

Elektron nashr. 1695 sahifa, 5-dekabr, 2023-yil.

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Salimov Oqil Umrzoqov, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Toshkulov Abduqodir Hamidovich, i.f.d., prof., TDU rektori
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Sharipov Qo'ng'irotboy Avazimbetovich, t.f.d., prof., TDIU rektori
Oblamuradov Narzulla Naimovich, i.f.n., dotsent
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., TDIU Akademik faoliyat bo'yicha prorektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Maqsud Abdullayevich, p.f.d., prof., TDIU Moliya-iqtisod ishlari bo'yicha prorektori
Karimov Norboy G'aniyevich, i.f.d., prof., TDIU huzuridagi PKQTMO tarmoq markazi direktori
Hakimov Nazar Hakimovich, f.f.d. TDIU professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., Toshkent Arxitektura-qurilish universiteti katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Nomozova Qumri isoyevna GF universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), dotsent
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Ekspertlar kengashi:

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Imomqulov To'liqin Burxonovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Взаимодействие реального и финансового сектора экономики в современных условиях.....	14
Шарипов Конгратбай Авезимбетович, Зайнутдинова Умида Джалаловна	
Развитие исламских банковских продуктов в коммерческих банках.....	21
Иноятова Камола Фуркатовна	
Kreditlashda risklarni boshqarish usullaridan foydalanish.....	25
Abdullayeva Sharbat, Abdullayeva Nozima	
Korxonalarining tashqi iqtisodiy faoliyatdagi raqobatdoshligini ta'minlashda marketingdan foydalanish.....	31
Axmedov Ikrom Akramovich	
Hududlarda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning zamonaviy tahlili	38
Butaboyev Maxamadjon, Gaibnazarova Zumrat Talatovna	
Yashil iqtisodiyotga o'tishda xorijiy davlatlar tajribasi va uni O'zbekistonda qo'llash imkoniyatlari.....	43
Yavmutov Dilshod Shoyimardonkulovich	
Zamonaviy ekoshaharlar barpo etish va uni tatbiq etish zaruriyati.....	49
Zikrullayev Valixon G'aybullayevich	
Indian Festivals and Nature Conservation: Connecting People for Sustainability	54
Nigora Saidmuradova Aslamovna, Anil Kumar	
Financing clean energy projects in different ways.....	61
Botirov Azamat Axmedovich, Fayziyev Samandar Sobir ogli	
Теоретические основы развития социальной инфраструктуры.....	69
Алимова Муниса Юльчиевна	
O'zbekistonda tadbirkorlik subyektlarining raqamli marketingdan foydalanish holati va rivojlanish tendensiyalari.....	73
Sobirjonov Sanjar Sobirjonovich	
Aholiga bank xizmatlarini ko'rsatish tizimini takomillashtirish.....	83
Uskanov Eldor	
Investitsiya loyihalarini islom moliya instrumentlari orqali moliyalashtirish yo'llari.....	88
Haydarov O'ral Axmadovich	
"Yashil" iqtisodiyotga o'tishda esg omillar asosida investitsiya kiritishning o'rni va ahamiyati.....	95
Nosirov Egamqul Ismailovich	
"Enesses" MChJ da marketing muhitini tahlil qilish va takomillashtirish.....	102
Musyeva Shoira Azimovna	
Использование информационных и коммуникационных технологий в совместных образовательных программах: проблемы и решения.....	109
Ташева Севара Равшановна	
Iqtisodiy globallashtirishning nazariy asoslari.....	113
Abduraxmonov Farxod Abdufarmonovich	
Sanoat korxonalarini samaradorligini oshirishning nazariy-amaliy asoslari.....	119
Xursandov Komiljon Maxmatkulovich	
Fiskal siyosat va soliq to'lovchilar faoliyatini tartibga solishning nazariy masalalari	124
Isroilov Bohodir Ibragimovich, To'rayev Alijon Akmal o'g'li	
Bank daromadlarini oshirishda masofaviy bank xizmatlarini tutgan o'rni.....	130
Xudoyorov O. O.	
Elektron savdo korxonalarida buxgalteriya hisobini tashkil etish	134
Po'latov Xudoyberdi O'ktamovich	
Ekonometrik modellashtirish asosida mavsumiylikning turistik mahsulotlar ishlab chiqarishga ta'sirini kamaytirish usullari.....	137
Xamzayeva Dilfuza Samarovna	
Yuridik shaxslar soliq yukining shakllanish omillari va uni optimallashtirish muammolari.....	143
Abduturopov Jasurbek Nozimjonovich	
Tadbirkorlik risklari tavsifi va tasniflashning nazariy masalalari	150
Bektemirov Abdumalikovich	
Urban farming.....	153
Ahmedova Ziyodahon Saydulloxon qizi, Askarov Hasanboy Holdorovich	
A Foreign Experience of Forming Small Business and Private Entrepreneurship Infrastructures (An Example of Usa).....	155
Kosimov Sardor Dilmurodovich, Akbarov Abdulkhamid Akmal ugli	

Principal Protected Notes on the credit rating of National Bank of Uzbekistan	161
Abdugʻaniyev Abdulaziz Alisher oʻgʻli	
Features and Challenges of Digital Transformations in the Service Sector	166
Kurbanova Maftuna Lazizovna	
Kichik biznes va tadbirkorlikning rivojlanishiga taʼsir etuvchi omillar.....	172
Kurbonov Jasurbek Pozilovich	
Jamoat transport tizimini raqamli texnologiyalarni joriy etish va ulardan foydalanishning dolzarbligi.....	175
Kushakova Maʼmura Narimanovna	
Transport xizmatlari bozorida marketing faoliyatini mexanizmlarini rivojlanishining asosiy tamoyillari	178
Nosirov Javlonbek Jamoliddin oʻgʻli, Raxmatov Ziyodullo Nosirovich	
Financing clean energy projects in different ways	181
Botirov Azamat Axmedovich, Fayziyev Samandar Sobri ogli	
Oʻzbekistonning mehnat migratsiyasidagi hamkorligi haqida baʼzi mulohazalar (Qozogʻiston va Rossiya misolida)	189
Azamatova Gulmira Bayirbekovna	
Assessment of management effectiveness in ensuring economic and financial stability	193
Akramova Aziza Abduvohidovna	
Международное сотрудничество Республики Узбекистан в сфере образования	198
Жамалова Гулнора Гуломовна, Айматова Фарида Хуразовна	
Oʻzbekistonda ekologik muammolariNI bartaraf etish va yashil iqtisodiyotga oʻtish yoʻnalishlari	204
Aliyev Azim Tolip oʻgʻli	
Экономическая безопасность и факторы влияющие на неё.....	207
Абдишукуров Шерзод Шавкат угли	
Qashqadaryo viloyatida tabiiy resurslardan foydalanish istiqbollari	213
Xoʻjanova Gulshoda Otamurodovna	
Raqamli marketing strategiyalarining raqamli iqtisodiyotda isteʼmolchilar xulq-atvoriga taʼsirini tahlil qilish.....	216
Raxmatova Sitara Shuxratjon qizi	
Oʻzbekiston Respublikasi tijorat banklarida masofaviy bank xizmatlarini takomillashtirish.....	223
Xudayberganova Zarofat Zaxidovna	
Oʻzbekistonda kichik va oʻrta biznesni rivojlantirishda ichki va tashqi muhit	229
Saypullayev Ilhomjon Abduraxmonovich	
Buxgalteriya axborotining sifat tavsiflari	235
Raxmatova Shaxnoza Shukurovna	
Роль и значение логистики в развитии коммерческой деятельности торговых предприятий	242
Маматкулова Шоира Джалоловна	
Uzum yetishtirishning tashkiliy-huquqiy munosabatlari va sohani rivojlantirish imkoniyatlari.....	247
Boltayev N. N.	
Tashqi savdo jarayonlarini tashkil qilishning nazariy uslubiy asoslari.....	251
Qurbonov A. U.	
Korxonalarda pul mablagʻlari auditini takomillashtirish yoʻllari.....	256
Karamatova Noiba Xusniddinovna	
Kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshligini oʻziga xos xususiyatlari.....	261
Axmedov Oybek Turgunpulatovich	
Агротуризм как источник дополнительного дохода для фермеров в самаркандской области.....	265
Анваров Нодир Аллаёрович, Назарова Раъно Рустамовна	
Tijorat banklari faoliyatida islomiy bank xizmatlarini rivojlantirish istiqbollari	274
Absamatov Askar Ergashovich	
Kichik biznes subyektlari faoliyatida mikromoliyaviy xizmatlar koʻrsatishning zamonaviy holati.....	279
Yusupov Abbosxon Aliyevich	
The Experience of The Japanese State in Increasing Investment Activity in Uzbekistan.....	285
Satoshi Sugahara, Ochilov Bobur	
Paxta-toʻqimachilik klasterlarida sotish baholarining tahlili	292
Nazarova Maryam Sharipovna, Kazakova Zulayxo Saloxiddinovna	
Tadbirkorlik subyektlari eksportida raqamli platformalardan foydalanish strategiyalari.....	297
Mamasoatov Dilshod Ravshanovich	
Tijorat banklarida xalqaro iqtisodiy sanksiyalar va eksportga taqiqlar bilan bogʻliq risklarni baholash va kamaytirish matritsasining metodologiyasi	304
Keldiyorov Shohruh Ilyos oʻgʻli	
Sotish jarayonlari hisobini buxgalteriya hisobining xalqaro standartlari asosida takomillashtirish.....	308
Eshmuradov Ulugʻbek Tashmurotovich	

Tijorat banklari faoliyatida transformatsiyalanish jarayonlarining asosiy yoʻnalishlari.....	313
Bekmurodov Abbas Amiriddinovich	
Agroklastarlarda moliyaviy natijalar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish masalalari.....	318
Alikulov Abdimoʻmin Ismatovich, Toshpulatov Jalil Baxodirovich	
Tijorat banklarida investitsiya siyosatini amalga oshirishning muhim jihatlari.....	324
Abiyev Davron Ilxomovich	
Проблемы и решения при оптимизации финансового моделирования деятельности предприятия	331
Юлдошева Гулноза Абдинабиевна	
Hududiy iqtisodiy xavfsizlik va uning asosiy xususiyatlari.....	336
Raximov E. N.	
Boshqarish sifatining iqtisodiy mohiyati va uni rivojlantirish masalalari	343
Shoyev Davronbek Axmadjonovich, Ahmadjonova Gulsanam	
Важность данных о движении затрат для повышения эффективности управления предприятием.....	346
Расулова Ш. X.	
Korxonalar daromadlariga taʼsir qiluvchi risklarning tahlili	351
Saʼdullayev Oybek Turdiali oʻgʻli	
Xalqaro standartlar asosida daromadlar hisobini tashkil etish.....	364
Abdusaidov Sanjar Jaloliddin oʻgʻli	
Выработка страховой системы защиты владельцев депозита.....	368
Узакова Камола Бехзодовна	
Обзор законодательных и регуляторных положений по введению и регулированию	
Исламской банковской деятельности в юрисдикции Республики Казахстан	372
Ёркулов Умиджон	
Перспективы развития производства и экспорта плодоовощной продукции в Узбекистане	378
Узганбаева Дилноза Тохтасиновна	
Перспективы развития государственного управления высшим образованием	
в условиях функционирования рынка	382
Умаров Диёр Равшанович	
Oʻzbekiston moliya tizimida mahalliy moliyaning oʻziga xos xususiyatlari.....	388
Turovova Nigora Xolmurod qizi	
Qishloq joylarda xizmat koʻrsatish sohasi orqali aholini ish bilan bandligini taʼminlash istiqbollari.....	393
Taylakova Dilafroʻz Baymamatovna	
Увеличение привлекательности инвестиций в туристической	
отрасли через стратегическое финансирование	399
Хусниддинов Нуриддин	
Agrobiznesni innovatsion rivojlantirish loyihalarini moliyalashtirishning metodologik asoslari.....	402
Toʻychiyev Abduraxmon Gʻofurovich	
Virtual bank – kelib chiqishi va moliyaviy xizmatlar kelajagi.....	406
Nabiyeva Feruza Odilovna	
Проблемы и перспективы развития депозитных операций	
коммерческих банков Республики Узбекистан	411
Холмирзаев Эльбек Бахтиерович	
Smart-shartnomalar – raqamli marketingning zamonaviy texnologiyalaridan biri sifatida	415
Yahyoxonov N. B.	
Banklarda depozit operatsiyalarini hisobini yuritish tartibi	420
Mirzayeva Xilola Jaloliddin qizi	
Kichik biznes korxonalariga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishning iqtisodiy samaradorligi	424
Mamanazarova N. J., Jamilova N. X.	
Проблемы привлечения финансирования за счет корпоративных облигаций	429
Рахмедова Мадинахон Нусрат кизи	
Формирование финансовой стратегии местных бюджетов	433
Примова Н. И.	
Xizmat koʻrsatish korxonalarini soliqqa tortishning dolzarb muammolari va ularning yechimlari	440
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
Oʻzbekistonda hududlar kesimida raqamli iqtisodiyotning rivojlanish holati.....	445
Uralov Baxtiyor Maxmudovich, Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	
Experience of Islamic financial organizations in CIS countries	
and opportunities to use it effectively in Uzbekistan	450
Sattarova Dilfuza Dilshodbekovna	
Qashqadaryo viloyati hududlarining vertikal oʻsish holati va xususiyatlari	456
Erkayeva Gulbaxor Panjiyevna, Raximova Madina Shuxrat qizi	

Innovatsion o'sishga inson kapitali ta'sirining zamonaviy yondashuvlari.....	462
Ostanov Egamberdi, Ostanova Mashxura Egamberdiyevna	
Kapital bozorida institutsional investorlar sifatida sug'urta kompaniyalari ishtiroki	466
Omonov Sardor O'lmasovich	
Tadbirkorlik subyektlarining raqamli transformatsiyasining asosiy va muhim jihatlari.....	472
Nutfulloyev Tolib G'olib o'g'li	
Korxonalarda korporativ madaniyatni rivojlantirish asoslari.....	478
Sadikova Muslima Alisher qizi	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari (MHXS)ga muvofiq moliyaviy hisobotlarni tuzish usullari.....	483
Sabirova Zaynab Qadambayevna	
Фондовые рынки и финансовая грамотность: путь к финансовому осознанию	488
Режаббаев Сарвар Умархонович	
Turistik korxonalarda yashil innovatsion mahsulotlar orqali samaradorlikni oshirish.....	491
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Milliy kapital bozorida korporativ qimmatli qog'ozlar amaliyoti tahlili.....	497
Otaxonova Shohyora	
Aholining turmush farovonligini yashlashning ijtimoiy-iqtisodiy masalalari	502
Qobilova Shaxnoza	
Surxondaryo viloyatida sug'oriladigan yerlardan foydalanish holatining statistik tahlili	505
Sharifi Abdul Fatah	
Economic and Social Significance of Personnel Management in Manufacturing Enterprises: A Dual Dimension Analysis.....	512
Sarimsakov Baxtiyor Rahmonjanovich	
Samarqand viloyatida iste'mol tovarlar bozorining rivojlantirish istiqbollari	518
Usmanov Zayniddin Berdirasulovich	
Qurilish tashkilotlarida xodimlarning innovatsion faolligini oshirish yo'llari	523
Usmanov Iloxom Achilovich	
Investitsiya jozibadorligini baholashning o'ziga xos jihatlari va metodlari	527
Uroqboyeva Farzuna Axmadjonovna	
Mamlakatning iqtisodiy rivojlanishida sanoat 4.0 ning roli: tahlil va natijalar	532
Xujaxonova Sitora Baxtiyor qizi	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida qishloq joylarda davlat xususiy sherikchilik asosida raqamli xizmatlarni takomillashtirish.....	537
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
Kichik firmalar raqobatbardoshligini oshirishning mintaqaviy muammolari (Xorazm viloyati misolida).....	542
Vaisov Dilshod Ibodullayevich	
"Sam Antep Gilam" mchjda marketingni boshqarishni takomillashtirish yo'llari	549
Usmonova D. I.	
O'zbekistonda energetika korxonalari faoliyatida korporativ boshqaruvining baholash usullarini tahlili.....	555
Abduraxmonova Zarina Muysinjonovna	
Factors for the Development of The Industrial Sector of the Economy	559
Zakhidov Nodir Umidjanovich	
Mintaqa tumanlararo xo'jalik yurituvchi subyektlar qo'shma biznesini konvergent modeli	563
Yusupov Fayzulla Yakubovich	
Aholini biznesga jalb qilishda tijorat banklarining roli.....	567
Yaxshimuratova Xasiyat Xudaybergenovna	
Mahalliy gastronomik turizmni rivojlantirishda nazariy asoslar.....	571
Sultonov B. A.	
Organizational Factors Influencing Leadership Styles and Procurement Outcomes	575
Saidakhmedov Islomjon Uligbekovich	
Проблемы привлечения иностранных инвестиций в инновационном развитии экономики Узбекистана.....	580
Хамракулова О. Д., Халмурзаев М., Аликулов С. А.	
Тенденции развития жилищного строительства.....	585
Алиева Зилола Маматвалиевна	
Учет и анализ производственных затрат на предприятиях	589
Аделя Азаматовна Нематова, Ибрагимов Мансур Мардонович	
Meva-sabzavotchilik klasterlarini rivojlantirishda xorij tajribasi.....	592
Botirov Erkinjon Hayitovich	
Zamonaviy xizmat ko'rsatish bozori: xalqaro tendensiyalar va uy-joy fondi muammolari sarhisobi	598
Sanakulova Barnogul Rizakulovna, Berdiyeva Dilfuza Axatovna	

Роль рынка капитала в обеспечении макроэкономической стабильности Республики Узбекистан ..... 605 Дадаханова Саида Махаммаджон кизи	605
Iqtisodiyotning xususiy sektorida inson resurslarilarni moddiy rag'batlantirishni takomillashtirishda xorij tajribasi ..... 608 Baxtiyoroʻva Umida Ulug'bek qizi	608
Korxonalarining investitsiya faolligini ta'minlashda soliqlarning rag'batlantiruvchi rolini oshirish xususiyatlari ..... 613 Ilyasova Barno Axmadovna	613
Dunyo davlatlari iqtisodiyotini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish tendensiyalari ..... 618 Imomaliyeva Mohizoda, Rahmatullayev Lazizbek Nematullo o'g'li	618
Особенности применения теории игр в задачах организационно-экономического механизма тепличного хозяйства ..... 623 Дурманов Акмал Шаймарданович	623
Sanoat korxonalarida iqtisodiy resurslar mohiyatini tavsiflovchi tushunchalar ..... 628 Doniyorova Shaxnoza Doniyorovna	628
Mikromoliyalash tashkilotlari faoliyatining operatsiyalar tahlili ..... 633 Kamalov Shuxrat Kamalovich	633
Temiryo'l transporti sanoat kompleksi korxonalarida ijtimoiy va mehnat munosabatlarini takomillashtirishning nazariy va uslubiy asoslari ..... 637 Kadirova Sharofat Amonovna	637
Qishloq xo'jalik korxonalarida xarajatlar hisobi va mahsulot tannarxini takomillashtirish masalalari ..... 645 Yuldashev Sherali Xayitovich, Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	645
Анализ экологических факторов и их влияние на финансовую безопасность страны ..... 650 Ёдгоров Сардорбек Самадович	650
Superior directions, modern trends and prospects for the development of the financial market ..... 655 Narziyeva Guzal Baxtiyorovna, Raximova Umida Rabbimovna	655
Kichik biznesning eksport salohiyatini oshirishda jahon tajribasi ..... 659 Kambarova Sh. M.	659
Theory and practice of evaluation of capital assets in Uzbekistan ..... 665 Usmonov Bunyod	665
Xizmat ko'rsatish sohasini asosiy tarmoqlariga yo'naltirilgan global investitsiyalar holati va prognozini tahlili ..... 668 Muxammadiyev Kamoliddin G'ulomiddinovich	668
Методологические основы банковского кредитования и классификация факторов, влияющих на особенности получения кредитов ..... 672 Каримова Азиза Махомадризовна	672
Sanoat salohiyati va omillar unumdorligini iqtisodiy-statistik baholash usullari ..... 676 Kasimov Azamat Abdulkarimovich	676
Цифровизация банков: риски и стратегии управления финансовыми активами в цифровой эпохе ..... 682 Кодиров Бобур	682
Davlat-xususiy sherikligi asosida iqtisodiyot tarmoqlarining investitsion salohiyatini oshirishning o'rtta muddatga mo'ljallangan istibollari (O'zbekiston temiryo'llari AJ misolida) ..... 689 Qodirov Jasurbek Sharofitdinovich	689
Banklarda mummoli kreditlar bilan ishlash: samarali strategiya va yondashuvlar ..... 696 Mirsaliyev Erkin Ergashevich	696
Agrosanoat ishlab chiqarishining raqobatbardoshligini oshirish va uning innovatsion rivojlanish bilan o'zaro bog'liqligi ..... 700 Dusmatov Begmuhammad Olimjonovich, Muxtorova Oydin Sayfiddin qizi	700
Hududlar iqtisodiyotini oshirishda investitsiyalarning roli ..... 707 Akishova Shaxnoza Davlet qizi	707
Xizmat ko'rsatuvchi korxonalarining iqtisodiy salohiyatini shakllantirish mexanizmlari ..... 712 Erdonov Muhammadamin Erdon o'gli, Ibragimov Shoxrux Baxtiyorovich, Ataqulov Jahongir Valijon ug'li	712
Sug'urtada anderrayting xizmatini (ARDL) modeli tahlili asosida takomillashtirish ..... 717 Mirzoyev Sayfullo Fayzulloyevich	717
Роли банков в повышении привлекательности инвестиционной среды в Узбекистане ..... 727 Насиров Дилшод Фарходович	727
Пути улучшения инвестиционного климата в Республике Узбекистан ..... 731 Нозимов Элдор Анварович, Санатиллоев Ферузшох Бахтиёр угли	731
Iqtisodiyot, atrof-muhit, jamiyat va madaniyat o'rtasidagi muvozanatga - obodonlashtirish xizmatlarining ta'siri ..... 737 Norkulova Dilfuza Zoxidovna, Xayitov Jamshid Xolvoyevich	737

Повышение эффективности депозитной политики в коммерческих банках.....	741
Нуриллаев Рахмат Ярашевич, Нуриллаев Шердил Жамолiddин угли	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda tovar-moddiy zaxiralar manbalari va ularni shakllantirish amaliyoti.....	747
Nurmanov Ulugbek Anorbayevich	
Yer rentasi mulkchilik munosabatlari rivojlanishning zaruriy sharti sifatida.....	752
Abdunazarov O.	
Формирование и развитие цифровой экономики (на примере российской федерации и Республики Узбекистан)	756
Ким П. В.	
Tijorat banklari korporativ boshqaruvida bank xizmatlari samaradorligini	760
Kudratov Sunnatulla Ropijanovich	
Tijorat banklari depozit siyosatining banklar resurs salohiyatini oshirishdagi roli	764
Jo'rayev Isroil Ibrohimovich	
Ways of Development of Electronic Commerce in Uzbekistan	770
Javliyyev Nuriddin Bektemir o'g'li	
Hydro Energy as the Important Factor of the "Green Economy"	775
Isroilov Xusanboy Ibrohimjon o'g'li	
Navoiy viloyatida turizmni rivojlantirish	781
Isomiddinov Sherzod Sirojiddin o'g'li, Azamatova Nozima Jaxongirovna	
Mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligi (Qoraqalpog'iston Respublikasi misolida).....	784
Halimova Dilora Olimboyevna	
Davlat qimmatli qog'ozlari bo'yicha daromadlilik egri chizig'ini aniqlashning fiskal va monetar siyosatni muvofiqlashtirishdagi ahamiyati.....	787
Hakimov Hakimjon	
Intellectual mulkni boshqarish jarayonlari o'rganishning nazariy muammolari.....	793
Tirkashyev Farhod Mahmudovich	
Sug'urta kompaniyalari va tijorat banklari integratsiyalashuv jarayonini zarurligi va ahamiyati.....	796
Xudoyberdiyeva Sadoqat Abdumannonova	
Роль Среднеазиатских коллекций в развитии музеев России	801
Абдуллаева Нигора Санжаровна	
Hududlarda inklyuziv turizmni rivojlanish muammolari va istiqbollari.....	804
Qo'ziboyev Boxodir Azzamboy o'g'li, Ibragimov Behruz Ravshan o'g'li	
Oliy ta'lim tizimida talabalar bilimni yuksaltirish jarayoni: muammolar va yechimlar	808
Hakimov Nazar Hakimovich, Vaxobova Marg'uba Abduxamidovna	
Yashil iqtisodiyot: mazmun mohiyati, nazariya va amaliyot	812
Yuldashev Mutallib Ibroximovich	
Samarqand viloyatida iste'mol tovarlar bozori tahlili	819
Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna	
"HAVAS COMFORT MEBEL" MChJda marketing xizmatini tashkillashtirish va uning samaradorligini oshirish yo'llari	823
Musyeva Shoira Azimovna	
Tadbirkorlik subyektlari faoliyatini soliqlar vositasida rag'batlantirishning klassik nazariyalaridan foydalanish imkoniyatlari.....	831
To'xsanov Qudratillo Nozimovich	
Yoshlarning ish bilan bandligini ta'minlashning asosiy yo'nalishlari.....	837
Mamaraximov Bekzod Erkinovich	
Chakana bank xizmatlarini rivojlantirish hududlar barqaror rivojlanishining omili sifatida.....	841
Niyozov Zuxur Davronovich	
Raqamli texnologiyalar asosida oziq-ovqat ta'minoti zanjirini rivojlantirish omillari.....	845
Yusupov Muxiddin Soatovich	
O'zbekistonda korporativ kreditlash amaliyotini rivojlantirish orqali investitsiya jalb qilish imkoniyatlari.....	855
Asatullayev Alisher	
Davlat budjeti jarayonini takomillashtirish masalalari	860
Ataxanov Bekpo'lat Abdullayevich	
Особенности применения теории игр в задачах организационно-экономического механизма тепличного хозяйства	866
Дурманов Акмал Шаймарданович	
Yuridik shaxslar mol-mulkini soliqqa tortishni rivojlantirish yo'llari	872
Gadayev Jaxongir Muhammadi o'g'li	
Some Principle Issues in the Effective use of Budget Funds in Universities	876
Khairiddinov Sh. B.	
Directions of Using Negotiations in Keeping Peace and Ensuring Stability in Society	879
Kholdarova Fariza Tukhtabaevna	

Elektrotexnika sanoati korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan samarali foydalanish.....	883
Mamayusupova Mashxura Sodiqovna	
Elektron tijoratning zamonaviy iqtisodiyotga ta'sirini o'rganish va uni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini aniqlash.....	887
Maxmudov Lazizbek Ubaydullo o'g'li	
Foreign Direct Investment and Electricity Consumption During Uzbekistan's Green Transition	896
Nurbek Khalimjonov	
Davlat-xususiy sheriklik loyihalarini qarz kapitali orqali moliyalashtirishni takomillashtirish	902
Oblomuradov Narzullo Naimovich, Shavkatov Navruzbek Shavkatovich	
Mol-mulk solig'ining soliqqa tortish tartibini takomillashtirish.....	910
Poyonov Bobur Bekmurod o'g'li	
Konfutsiychilik axloqiy negizlarida olamiy tartibot.....	916
Ruzmatova Gulnoz Miraxrarovna	
"Yashil iqtisodiyot"ni joriy etish istiqbollari	923
Saloxov Sirojiddin Sadridin o'g'li	
Investitsiyaning iqtisodiy mohiyati va O'zbekiston iqtisodiyotida tutgan o'rni	928
Samijonov Musobek G'ayratjon o'g'li	
O'zbekiston qishloq hududlarida maishiy xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish	933
Sharifov Shuhrat Saidahmadovich	
Exploring Big Data Applications for Knowledge Management in Higher Education Administration.....	936
Shakhzod Saydullaev	
O'zbekiston sug'urta bozorida qayta sug'urta faoliyatini rivojlantirish istiqbollari.....	944
Sharobiddinov Akramjon Goyibbayevich	
Ekologik turizmning turlari va uni tashkil etishda tabiiy resurslarning ahamiyati.....	950
Soatov Yusuf Xo'jayor o'g'li	
Mamlakatga xorijiy investitsiyalarni jalb etishda investitsion jozibadorlikni oshirish istiqbollari	954
To'laganova Ruhshona Farrux qizi	
Raqamli iqtisodiyotga o'tish sharoitida maktabgacha ta'lim xizmatlarini holati.....	959
Umurzakova Dilnoza Egamberdiyevna	
Issues of Improving Production Cooperation in the Industry Network of Our Country	964
Xomidov Mirodiljon Xasanboy o'g'li	
Foydaning soliq obyektida sifatida shakllantirish zaruriyati.....	971
Yo'ldasheva Mohiraxon Ochestva	
O'zbekistonda energetika korxonalarida faoliyatida korporativ boshqaruvining baholash usullarini tahlili.....	975
Abduraxmonova Zarina Muysinjonovna	
Soliq organlari va soliq to'lovchilar o'rtasidagi munosabatlarning yangi tizimi sharoitida soliq nazorati	980
Abdusherozov Abdullo Baxtiyorovich	
"Ijtimoiy himoya yagona reyestri" axborot tizimining aholini ijtimoiy himoya qilishdagi o'rni	984
Aliyev Ma'ruf Komiljon o'g'li	
O'zbekistonda sug'urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash yo'nalishlari.....	991
Baxriyev Dilshod Rizvonkulovich	
Анализ влияния цифровой экономики на эффективность налоговых органов	996
Бобомуротова Манзура Панжи кизи	
Tadbirkorlik muhitini yaxshilash orqali kambag'allikni qisqartirish va aholi daromadlarini oshirishning iqtisodiy-ijtimoiy ahamiyati.....	1000
Irmatova Lola	
Korxonalarda pul mablag'lari auditini takomillashtirish yo'llari.....	1005
Karamatova Noiba Xusniddinovna	
Hududlarda inklyuziv turizmni rivojlanish muammolari va istiqbollari.....	1010
Qo'ziboyev Boxodir Azzamboy o'g'li, Ibragimov Behruz Ravshan o'g'li	
Yashil iqtisodiyotga o'tish ekologik barqarorlikning muhim omilidir	1014
Yuldashev Farhodbek Abdumutalibovich	
Strategik boshqaruv hisobini tashkil etish asoslari va tamoyillarini takomillashtirish.....	1017
Pardayeva Shahnoza Abdinabiyevna	
Факторы развития культурного туризма в Узбекистане	1022
Пулатова Сурайё Юлдашевна	
Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida oilaviy korxonalarining xizmatlar ko'rsatish sohasidagi o'rni va funksiyalari.....	1026
Tog'ayeva Dilnoza Azamatovna	
Совершенствование методологии исследования демографических процессов	1031
Тула Нодирбек Баходир угли	
Инновационные технологии в сфере страхования.....	1037
Хайдарова Нигинахон Шухрат кизи	

Iqtisodiyotni innovatsion isloh qilish sharoitida yer hisobini yuritishning ahamiyati.....	1042
Hojiyev Qo'chqor Mamadiyorovich	
Qattiq maishiy chiqindilarni utilitatsiya qilish orqali qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan keng foydalanishni takomillashtirish.....	1047
Sherqulov Nodir Erkin o'g'li	
Мировой опыт использования денежных и натуральных трансфертов в социальном обеспечении.....	1052
Гулноза Тохировна Самиева	
Davlat xaridlarini amalga oshirish orqali raqobatni rivojlantirish yo'llari.....	1057
Majidov Nizomjon	
Raqamli iqtisodiyot davrida kontent marketingdan foydalanish va uning bosqichlari	1064
Tohirjonov Ahmadjon Tohirjon o'g'li, Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna	
Aksiyadorlik jamiyatlari kapitalini shakllantirish manbalari va usullarini takomillashtirish.....	1070
Norqulov Mirsaid Tulqin o'g'li	
Qishloq xo'jaligi sohasida investitsion jozibadorlikni oshirish zaruriyati	1075
Badalov Jamshid Jamolovich	
Foyda solig'i tushumi va uning O'zbekiston soliq-budjet tizimidagi ahamiyati.....	1080
Shirinov Sabir Erkinovich	
O'zbekistonda davlat korxonalarini aksiyalarini moliya bozorlarida sotishni jadallashtirish yo'nalishlari	1084
Anvar Eshmatov	
Baliqchilik xo'jaliklarida xodimlar bilan hisob-kitoblar hisobining tashkiliy va uslubiy jihatlari.....	1088
Ametova Nasiba Danilovna	
Tijorat banklari tomonidan eksportyor korxonalarining kreditlash amaliyotini takomillashtirish	1092
Bayjanova Gozzal Sarsengaliyevna	
Digital Transformation of Tax Systems.....	1096
Boburjon Turanboyev Qodirjon o'g'li, Musabekov Sherali Nazarali o'g'li	
Yangi O'zbekistonda xotin-qizlarning ijtimoiy-iqtisodiy faolligini oshirish yo'nalishlari	1101
Raxmonova Aziza Tolibovna	
Transitioning to a Green Economy and Implementing Sustainable Technological Changes in Uzbekistan.....	1106
Umarov Elshod G'ulom o'g'li	
Texnik yo'nalishdagi oliy ta'lim muassasalari daromadlari tarkibi va ularning o'ziga xos jihatlari	1112
Yuldashov Elmurod Abduljalil o'g'li	
Совершенствование системы профессионального управления жилищно-коммунальным хозяйством Узбекистана	1116
Икромова Ханифа Одиловна	
Sanoat korxonalarini kreditlash amaliyotining zamonaviy holati.....	1121
Kamalova Jamila	
O'zbekistonda davlat ishtirokidagi korxonalarining huquqiy maqomi va ularni isloh qilishning istiqbollari	1125
Qahhorov Azizjon Ahror o'g'li	
Nodavlat notijorat tashkilotlari mablag'lari va ulardan foydalanish to'g'risidagi bajarilishlarga oid hisobotni tuzish va taqdim etish tartibi	1131
Ne'matov Oybek Ismatullayevich	
Предприятие автомобильной промышленности как объект реализации концепции устойчивого развития	1136
Туйчиев Комилжон Лазизович	
Tijorat banklari aktivlari diversifikatsiyasining nazariy ahamiyati	1143
O'ktamova Nozima Narzulla qizi	
Tijorat banklarida yangi masofaviy bank xizmat turlarini rivojlantirish	1146
Umarov Abdulquddus Abdilxatovich	
Некоторые вопросы эконометрической оценки CES – функций и их практическое применение в экономических задачах	1151
Шадиева Гулнора Мардиевна, Усманов Фарзод Шохрухович	
Использование искусственного интеллекта в спортивной индустрии.....	1158
Усманова Дилфузахон Иброхимовна	
The Role and Significance of Internal Audit as an Effective System of Internal Control in Business Entities.....	1163
Po'latov Sherzodbek Oybek o'g'li, Farmonov Ilhomjon Iqboljon o'g'li	
Qishloq xo'jaligini barqaror rivojlantirishda investitsiyalardan foydalanishni takomillashtirish (Andijon viloyati misolida)	1168
Xolmatov Sanjarbek Xojimamatovich	
O'zbekiston temir yo'l transport tizimi rivojlanishining asosiy ko'rsatkichlari	1174
Qilichev Umid Ibadullayevich	
Hozirgi kunda O'zbekiston Respublikasi sharoitida raqamli banklar resurslarini oshirish choralari	1181
Xamraqulova Gulnozaxon Faxriddin qizi	

O'zbekiston Respublikasi tijorat banklari kredit foiz stavkasini muvofiqlashtirish masalalari	1185
Jumayev Muzaffar Mahmud o'g'li	
O'zbekistonda Islom banklari faoliyatini tashkil etishning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati	1191
Vasiyev Alisher Samiyevich, Sayfullayev Sirojiddin Soli o'g'li	
Islom iqtisodiyotining mohiyati.....	1197
Sayfullayev Sirojiddin Soli o'g'li	
Budjet mablag'larini taqsimlanishi va maqsadli sarflanishida inson kapitalidan foydalanish va jamoatchilik nazoratining samaradorligi	1201
G'ofurov Bekzod Fayzulla o'g'li	
Maxsus iqtisodiy zonalar investitsiya muhiti jozibadorligini oshirishda tarif va notarif mexanizmlaridan foydalanish imkoniyatlari	1207
Ja'sur Umirzoqov Artiqboy o'g'li	
Перспективное развитие промышленной кооперации между странами	1212
Назарова Раъно Рустамовна, Жартай Жанибек Маратулы	
Soliqlar yig'iluvchanligini oshirishga ta'sir etuvchi omillar	1218
Berdiyeva Uguloy Abduraxmanovna	
Ta'lim sifatini ta'minlash oliy ta'lim xizmatlari bozorini rivojlantirishning asosiy omili.....	1222
Nematov Inatillo Ubaydullayevich	
Aholiga ko'rsatiladigan bank xizmatlarini takomillashtirish.....	1228
Umurzakova Adiba Ochilovna	
Tijorat banklari resurslari shakllanishining manbalari va yo'llari.....	1232
Raxmanov Iloxom Xurramovich	
Факторы развития культурного туризма в Узбекистане	1238
Пулатова Сурайё Юлдашевна	
Пути эффективного использования внутренних инвестиций в национальной экономике	1242
Рафиева Зарина Хусановна	
Development of the Country's Economy Through the Development of the Stock Market in Developing Countries	1246
Akhmedov Doniyorbek	
O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotini rivojlanishi va uning asosiy yo'nalishlari.....	1250
Azizova Manzura Ibragimovna	
The theoretical importance of product cost reduction in industrial production.....	1254
Dilfuza Bahramovna Safarova	
Fond bozorlarining tashkil etilishi va rivojlanish tendensiyalari.....	1261
Shamsiyev O'ktam Sayfitdinovich	
Mamlakatda davlat tibbiyot muassasalarining tutgan o'rni va ularni rivojlantirish yo'nalishlari.....	1266
Sultonova Mushtariy Abdulabbosovna	
Obligatsiyalar bozorida banklarning ishtiroki va ahamiyati.....	1272
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li	
Milliy iqtisodiyotimizda investitsiya portfelini shakllantirishning nazariy asoslari	1277
Ibragimov Gafurjan Axmetovich	
Kompaniyalarning tashqi savdo faoliyatini moliyalashtirishning nazariy asoslari va xorij tajribasi.....	1282
Ibragimov Mansur Axmedovich	
Mahalliy budjetlar daromadlari ijrosining samaradorligini oshirish masalalari (Jizzax viloyati misolida).....	1286
Mamayusupov Omonulla Mamatqulovich	
Ключевые факторы успеха в мотивации и управлении проектными командами.....	1295
Мансурова Севара Мансуровна	
Mehmonxona biznesida CRM tizim xizmatlarini loyihalash	1298
Ishanxodjayeva Dilfuza Erkinovna	
Внедрение цифровой трансформации высших учебных заведений.....	1302
Кучаров Абдор Сабиржанович, Абдурахмонов Абдумалик Абдурашидович, Набиева Нилуфар Наби қизи	
Mamlakatimizda masofaviy bank xizmatlarini ko'rsatuvchi tizimning rivojlanish tendensiyasi	1310
Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi	
Tadbirkorlik subyektlarini moliyaviy qo'llab-quvvatlashning nazariy asoslari.....	1319
Davronov Saxobiddin Faxriddinovich	
O'zbekistonda suv zaxiralaridan foydalanishning retrospektiv tahlili	1324
Axmedov Sayfullo Normatovich	
Raqamli iqtisodiyot rivojlanishida to'lov tizimlarining o'rni.....	1334
Ismailov Xusanboy Mahammadqosim o'g'li, Rizayev Anvar Baxtiyorovich	
Fostering Entrepreneurship and Enhancing Women's Employment: The Uzbekistan Perspective	1338
Kholiyorova Shokhista	

Zamonaviy soliq tizimlarining amal qilish xususiyatlari	1341
Taniyev Ahmadjon Bahromovich	
Mamlakatimizda tijorat banklarini tashkil etishning huquqiy asoslari	1347
Masharipov Maxmud Bekturdiyevich	
Mamlakat iqtisodiyotining samarali rivojlanishida hayot sug'urtasining o'rni	1352
O. Jono'zoqov	
Sanoatda resurs tejamkorligini ta'minlash orqali barqaror rivojlanishga erishish	1358
Ergashev Sanjarbek Sobirjon o'g'li	
Southeast Asia's Green Economy and Environmental Taxation	1364
Fayzieva Nargiza Rabimovna	
Tijorat banklari biznesini boshqarishning asosiy yo'nalishlari va tahlili.....	1371
Raxmatov Azizjon Jaloliddinovich	
O'zbekiston Respublikasida islom banklarini tashkil etishda xorij tajribasining o'rni.....	1375
Yo'ldosheva Iroda Ibodulla qizi	
Baliqchilik tarmog'ida samaradorlikni baholash masalalari	1380
Fayziyev Oybek Raximovich, Aitimbetov Amirbek Koishibekovich	
Qishloq xo'jaligida innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirishning huquqiy-iqtisodiy asoslari va davlat siyosati .	1389
Xalikov Suyun Ravshanovich	
O'zbekiston Respublikasi hududlari ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ilmiy yondashuvlar	1394
Mullabayev Baxtiyarjon Bulturbayevich	
O'zbekistonda davlat-xususiy sherikchilik loyihalarida islomiy moliyalashtirish konsepsiyasini asoslash va joriy etish.....	1401
Zayniddinov Ruhiddin Xusniddin o'g'li	
Korxonalar faoliyatini ifodalovchi umumiy ko'rsatkichlar asosida reytingni aniqlash	1411
Maxkamboyev Komil Abdulxakovich	
Dorivor o'simliklarni yetishtirish va qayta ishlashda klaster-kooperatsiya tizimi samaradorligini oshirish masalalar	1416
Xo'jaqulova Nigora Rustamovna	
Kimyo tolalari asosida to'qimachilik sanoatini diversifikatsiyalash.....	1424
Raximov Furqat Jalolovich	
Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish orqali mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish istiqbollari	1431
Alimbayeva Sevara Alimbayevna	
O'zbekistonda islom banklarini tashkil etish zaruriyati va rivojlantirish imkoniyatlari	1437
Yo'ldosheva Iroda Ibodulla qizi	
Yalpi sug'urta mukofoti hajmiga ta'sir etuvchi omillar asosida sug'urta bozorini ekonometrik tahlili.....	1441
Mirzayev Bobur Soyibjonovich	
Biznesni tugatishning yakuniy bosqichi: tashkiliy-uslubiy ta'minotini takomillashtirish	1448
Davletov Ikram Raximberganovich	
Обеспечение безопасности продуктов питания в меняющемся мире	1452
Нуриллаев Рахмат Ярашевич	
Turizm infratuzilmasini rivojlantirishda klasterlash imkoniyatlaridan foydalanish	1458
Mavlanov G'olib	
Iqtisodiyotni innovatsion rivojlantirish yo'liga o'tkazish sharoitida "yashil" sanoat siyosatini amalga oshirish xususiyatlari	1464
Fayzullayev Jonibek Negmatullayevich, Umarov Oqil Omiljonovich	
Метод проектов как одно из условия успешного формирования антикоррупционной компетенции студентов высшей школы.....	1470
Мохоров Дмитрий Анатольевич	
Mehnat migratsiyasi jarayonlarini tartibga solishning xalqaro huquqiy asoslari va institutlari	1476
Askarov Zoxidjon Sadikjanovich	
Tijorat banklarining moliyaviy barqarorligini mustahkamlash va ta'minlash yo'llari	1481
Abdusalomov Olimjon Eshmirzayevich	
Marketing Mix, Retail Trade, Material Environment in Marketing.....	1485
Egamberdiyev Muzaffar	
Davlat tomonidan aholi bandligini tartibga solish ilmiy konsepsiyalarining evolyutsiyasi	1489
Ismoilov Azizbek	
Significance of Investment Activity in Tourism and its Development.....	1493
Utkirjan Akhmedov	
Корпоративные структуры и их влияние на развитие учета и отчетности	1498
Хайдарова Дилдора Жахонгир кизи	
Происхождение и роль социального сельского хозяйства в современной экономике	1506
Эгамбердиев Хумоюн Хамрокулович	
Анализ конкурентной среды: примеры, методы и этапы	1512
Садикова Раъно Абдуллаевна	

Milliy iqtisodiyotga jalb qilingan investitsiyalarning tahlili	1518
Djalilov Dostonbek Abduazizovich	
Исследование методов бетонной смеси.....	1524
Шарипова Мадина Конгратбаевна	
Oilaviy biznesni boshqaruv tuzilmasi	1532
Toshpo'latov Murodulla Sobirjon o'g'li	
Strategies for Advancing Green Construction: The Influence of Business Investment in Research and Development.....	1537
Gulsarakhon Muhammadyoqub kizi Ostonakulova	
Kichik tadbirkorlik faoliyatini samarali yuritishning asosiy shart va tamoyillari	1545
Vaxabov Asadullo Ubaydullo o'g'li	
Оптимизация корпоративного управления через сбалансированное финансовое стратегирование.....	1549
Ахмедов Дилшод Турсункулович	
Milliy iqtisodiyotning o'sishida agroklastarlarni shakllantirish va samaradorligini oshirish hamda innovatsion infratuzilmani rivojlantirish.....	1553
Dusmatov Begmuhammad Olimjonovich	
Improving the Efficiency of the Organization Through the use of Innovative Models of Personnel Management.....	1559
Bahodurova Sulhiya Azizhojaevna, Akhmedov Usmonjon Khaidarjonovich, Li Marina Rudolfovna, Romashkin Roman Anatolyevich	
Факторы влияющие на экономический рост в развитии экономики Нового Узбекистана	1569
Мамедов Хусан, Хамраев Олимжон Яхшибоевич	
Sug'urta bozori bo'yicha risklarni baholash va obyektzni sug'urtaga qabul qilishda andarraying xizmatining tutgan o'rni.....	1576
Sayfullo Mirzoyev	
Klaster korxonalar faoliyatini takomillashtirishda soliq yukini yengillashtirilishi.....	1581
Jabbarov Mashrab Ismoil o'g'li	
Xo'jalik yuritishning tashkiliy-huquqiy shakllarining asosiy belgi va xususiyatlari	1586
Vaxabov Asadullo Ubaydullo o'g'li	
Kichik biznes subyektlarini qo'llab-quvvatlash tizimi samaradorligini baholash	1589
Vahobov Davron Abdjalolovich	
Globalashuv jarayonlarini chuqurlashuvi davrida xalqaro turizmni rivojlanishi.....	1597
Abdulxakimov Zuxrali Tursunalievich	
Bandlikni taminlashda bo'sh ish o'rinlarini yaratish.....	1602
Rajabboyev Muzaffar Erkaboyevich	
Theoretical foundations of authenticity in leadership	1605
Esanova Shohida Utkirovna	
Masofaviy ta'limni tashkil etishda yuzaga keladigan muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari	1611
Normurodov Akmal Muhiddin o'g'li	
O'zbekiston turizmining barqaror rivojlanishida shoping turizmining ahamiyati	1616
Fayyoza Xalimova Nafasovana	
Mintaqada turizm sohasini rivojlantirish istiqbollari.....	1619
Isomiddinov Inomjon Qurvonali o'g'li	
Iqtisodiy-matematik usullar asosida sanoat korxonalarining investitsiyalari samaradorligini oshirish yo'llari	1625
Eshqo'ziyev Oxunjon Oybek o'g'li	
Yashirin iqtisodiyotga qarshi kurashishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning ilg'or xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	1630
Raxmonov Lochin To'xtamishovich	
Tijorat banklari iqtisodiy ko'rsatkichlarining o'zgarishini fond bozorida aksiyalar narxiga ta'siri tahlili	1636
Yuldoshova Manzura Ollashkurovna	
Методические аспекты обеспечения исчисления себестоимости продукции плодового хозяйства и его совершенствование.....	1646
Турсункулова Гулчирай Бурхановна, Мавлянова Дилобар Махкамовна	
Устойчивое развитие компаний энергетической отрасли в узбекистане через совершенствование методологии управленческого учета в финансовом менеджменте.....	1653
Глазова Марина Викторовна	
Broad attraction of investments and increase their attractiveness on the basis of diversification of small business activities.....	1658
Otajanov Umid Abdullayevich	
Mehnat resurslarining o'zgarishi bo'yicha O'zbekiston Respublikasining yashirin iqtisodiyotini baholash.....	1663
Bayxonov Bahodirjon Tursunbayevich	

Oziq-ovqat bozori shakllanishi va rivojlanishining nazariy asoslari.....	1667
Abduraxmonov Adxamjon Sultonboyevich	
Transmission mexanizm foiz kanalining metodologik asoslari.....	1673
Absalamov Akram Tolliboyevich	
Zamonaviy sharoitda mintaqaviy iqtisodiy siyosatni shakllantirishning konseptual modeli	1679
Madraximov Kaxramon Egamberganovich	
Biznes tuzilmasi uchun xodimlarning innovatsion rivojlanishini diversifikatsiya qilish	1684
Matyoqubova Dilfuza Olimboevna	
Raqamli texnologiyalarni tijorat banklari amaliyotiga joriy etish va ular asosida bank mahsulot hamda xizmatlaridan foydalanish.....	1689
Erdonayev Aliqul Xalimovich	

RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI TIJORAT BANKLARI AMALIYOTIGA JORIY ETISH VA ULAR ASOSIDA BANK MAHSULOT HAMDA XIZMATLARIDAN FOYDALANISH

Erdonayev Aliqul Xalimovich
iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Annotatsiya: Mazkur maqolada tijorat banklari faoliyatida raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayonlari, ularning bank mahsulotlari va xizmatlarining sifatini oshirishdagi o'рни, mijozlar ehtiyojlarini qondirishdagi ahamiyati hamda banklar raqobatbardoshligini kuchaytirishdagi roli tahlil qilinadi. V.R. Kaytarov tomonidan taklif etilgan bosqichli transformatsiya modeli asosida bank tizimining raqamli evolyutsiyasi bosqichma-bosqich ko'rib chiqiladi. Shuningdek, mobil va internet-banking xizmatlarining kengayishi orqali mijozlarga taqdim etilayotgan imkoniyatlar yoritiladi.

Kalit so'zlar: raqamli texnologiyalar, tijorat banklari, raqamli transformatsiya, mobil banking, internet-banking, bank mahsulotlari, mijozga yo'naltirilgan xizmatlar.

Abstract: This article explores the implementation of digital technologies in the activities of commercial banks, highlighting their impact on improving the quality of banking products and services, addressing customer needs, and enhancing banks' competitiveness. The study examines the phased digital transformation model proposed by V.R. Kaytarov, analyzing the stages of digital evolution in the banking sector. It also discusses how mobile and internet banking services expand customer access and improve service delivery.

Key words: digital technologies, commercial banks, digital transformation, mobile banking, internet banking, banking products, customer-oriented services.

Аннотация: В статье рассматриваются процессы внедрения цифровых технологий в деятельность коммерческих банков, их роль в повышении качества банковских продуктов и услуг, а также значение для удовлетворения потребностей клиентов и повышения конкурентоспособности банков. На основе модели поэтапной трансформации, предложенной В.Р. Кайтаровым, проанализированы стадии цифровой эволюции банковского сектора. Особое внимание уделено расширению возможностей клиентов благодаря развитию мобильного и интернет-банкинга.

Ключевые слова: цифровые технологии, коммерческие банки, цифровая трансформация, мобильный банкинг, интернет-банкинг, банковские продукты, клиентоориентированные услуги.

KIRISH

So'nggi yillarda global miqyosda raqamli texnologiyalarning iqtisodiy hayotga chuqur kirib borishi moliyaviy institutlar, xususan, tijorat banklari faoliyatini tubdan o'zgartirmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi, mijozlarning yangi turdagi xizmatlarga bo'lgan talabi, shuningdek, banklar o'rtasidagi kuchayib borayotgan raqobat ularni innovatsion yechimlarni joriy etishga undamoqda. Raqamli texnologiyalar yordamida banklar o'z xizmatlarini masofaviy, avtomatlashtirilgan va interaktiv shaklda taqdim etish imkoniyatiga ega bo'lib, bu esa ularning samaradorligi va mijozlar ehtiyojiga moslashuvchanligini sezilarli darajada oshirmoqda.

O'zbekiston bank tizimi ham raqamli iqtisodiyot talablariga mos ravishda faol transformatsiya jarayonini boshdan kechirmoqda. Internet-banking, mobil ilovalar, raqamli to'lov tizimlari va sun'iy intellekt asosidagi xizmatlar joriy etilayotgani bank ish yuritishining an'anaviy shakllarini bosqichma-bosqich o'zgartirmoqda. Bu holat tijorat banklarining mijozlar bilan aloqalarini mustahkamlash, xizmat ko'rsatish sifatini oshirish va yangi moliyaviy mahsulotlar yaratish orqali raqobatbardoshligini ta'minlashga xizmat qilmoqda.

Mazkur maqolada tijorat banklari faoliyatida raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayonlari, ularning bank mahsulotlari va xizmatlariga ta'siri, shuningdek, ushbu jarayonning samaradorlik ko'rsatkichlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda milliy va xorijiy tajribalar asosida bank tizimining raqamli transformatsiyasi bosqichlari, imkoniyatlari va dolzarb muammolari o'rganiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Tijorat banklarida raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayonlari zamonaviy moliya tizimining muhim tadqiqot yo'nalishiga aylangan. So'nggi yillarda xorijiy va mahalliy iqtisodchi olimlar ushbu masala yuzasidan qator izlanishlar olib bormoqda. A.V. Babkin tomonidan raqamli transformatsiyaning nazariy asoslari hamda bank sektorida uning strategik funksiyalari atroflicha o'rganilgan. Muallif o'zining 2021-yildagi ilmiy ishida raqamli texnologiyalarni joriy etish faqat texnik yangilanish emas, balki bank ish yuritish jarayonlarining tubdan qayta ko'rib chiqilishini nazarda tutishini ta'kidlaydi. Bu yondashuv bank mahsulotlarining sifati va tezkorligi oshirishini, mijozlar ehtiyojiga moslashuvchan xizmatlar paydo bo'lishini ta'minlaydi.

Shuningdek, A.L. Gaponenko 2020-yilda chop etilgan tadqiqotida raqamli iqtisodiyot sharoitida moliyaviy xizmatlar sohasi qanday evrilayotganini tahlil qilgan. U sun'iy intellekt, katta hajmdagi ma'lumotlar (big data), blokcheyn texnologiyalari bank faoliyatining o'zgarishida hal qiluvchi rol o'ynayotganini ta'kidlaydi. Ayniqsa, mijozga yo'naltirilgan xizmatlar konsepsiyasining kengayishi va individual yondashuvni axborot texnologiyalari orqali amalga oshirish imkoniyati zamonaviy bank tizimi uchun muhim ustuvorliklardan biridir.

Mahalliy mualliflar orasida A. Qodirov tijorat banklarida raqamli texnologiyalarni joriy etish bosqichlarini tizimli tahlil qilgan. U 2022-yilda chop etgan asarida O'zbekiston sharoitida raqamli bank xizmatlarini tatbiq etish, regulyator siyosatining roli, xodimlar malakasini oshirish va texnologik infratuzilmanni modernizatsiya qilish masalalariga alohida to'xtalgan. Uning fikricha, raqamli platformalar orqali xizmat ko'rsatish modeli banklarning transformatsion salohiyatini oshiradi hamda global raqobatda barqaror pozitsiyani ta'minlaydi.

Z.A. Sattorova tomonidan olib borilgan tadqiqotlar esa bank-mijoz munosabatlarining zamonaviy shakllanishiga qaratilgan. U 2023-yilda nashr etilgan ilmiy ishida raqamli banking xizmatlari, ularning ergonomikasi, xavfsizlik darajasi va xizmat ko'rsatish qulayligining bank xizmatlari sifati bilan bevosita bog'liqligini asoslab bergan. Mijozlar bilan doimiy raqamli aloqaning o'rnatilishi, ularning moliyaviy ehtiyojlarini tezda bashorat qilish imkoniyati raqamli transformatsiyaning eng muhim jihatlaridan biri sifatida talqin etilgan.

Shuningdek, B.V. Lesnikov raqamli transformatsiya jarayonida moliyaviy institutsional muhit va regulyator yondashuvlar evolyutsiyasiga e'tibor qaratgan. U 2021-yilda chop etgan asarida banklarda xizmatlar differentsialligi, operatsion xavflarning kamayishi va foydalanuvchi tajribasining sezilarli yaxshilanishi raqamlashtirish samarasi ekanini ko'rsatgan. Shu bilan birga, raqamli infratuzilmaga investitsiyalarning iqtisodiy nafilligi va ularning o'zini oqlash muddati ham alohida o'rganilgan.

Xulosa qilib aytganda, yuqoridagi olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar raqamli transformatsiya jarayonining ko'p qirrali ekanini ko'rsatadi. Bank mahsulotlari va xizmatlarining sifati, tezkorligi, qulayligi va xavfsizligi raqamli texnologiyalar orqali yangi bosqichga ko'tarilmoqda. Bu holat tijorat banklarining raqobatbardoshligini oshirish, mijozlar ehtiyojiga tez javob berish va moliyaviy barqarorlikni ta'minlash uchun zarur shartga aylanmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda ma'lumotlar banklarning rasmiy hisobotlari, Markaziy bank statistik ko'rsatkichlari, shuningdek, ilg'or xorijiy tajribalarni o'rganish orqali yig'ildi. Olingan ma'lumotlar taqqoslash, trend tahlili va tizimli yondashuv asosida tahlil qilinib, tijorat banklarida raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayonining samaradorligi baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Raqamli iqtisodiyot – bu alohida iqtisodiy sektor emas, balki barcha sohalarda axborot texnologiyalaridan faol foydalanishni nazarda tutuvchi yangi iqtisodiy tizimdir. Unda asosiy resurslar moddiy aktivlar emas, balki qayta ishlanadigan va uzatiladigan axborot hamda ma'lumotlar hisoblanadi. Uning asosiy xususiyatlari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Axborot resurslari ustuvorligi – raqamli iqtisodiyotda ma'lumotlar asosiy aktiv hisoblanadi. Ularni yig'ish, qayta ishlash va tahlil qilish iqtisodiy jarayonlarning samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

2. Texnologiyalardan keng foydalanish – barcha ishbilarmonlik jarayonlari va xizmatlarda raqamli platformalar hamda axborot tizimlari faol qo'llanadi.

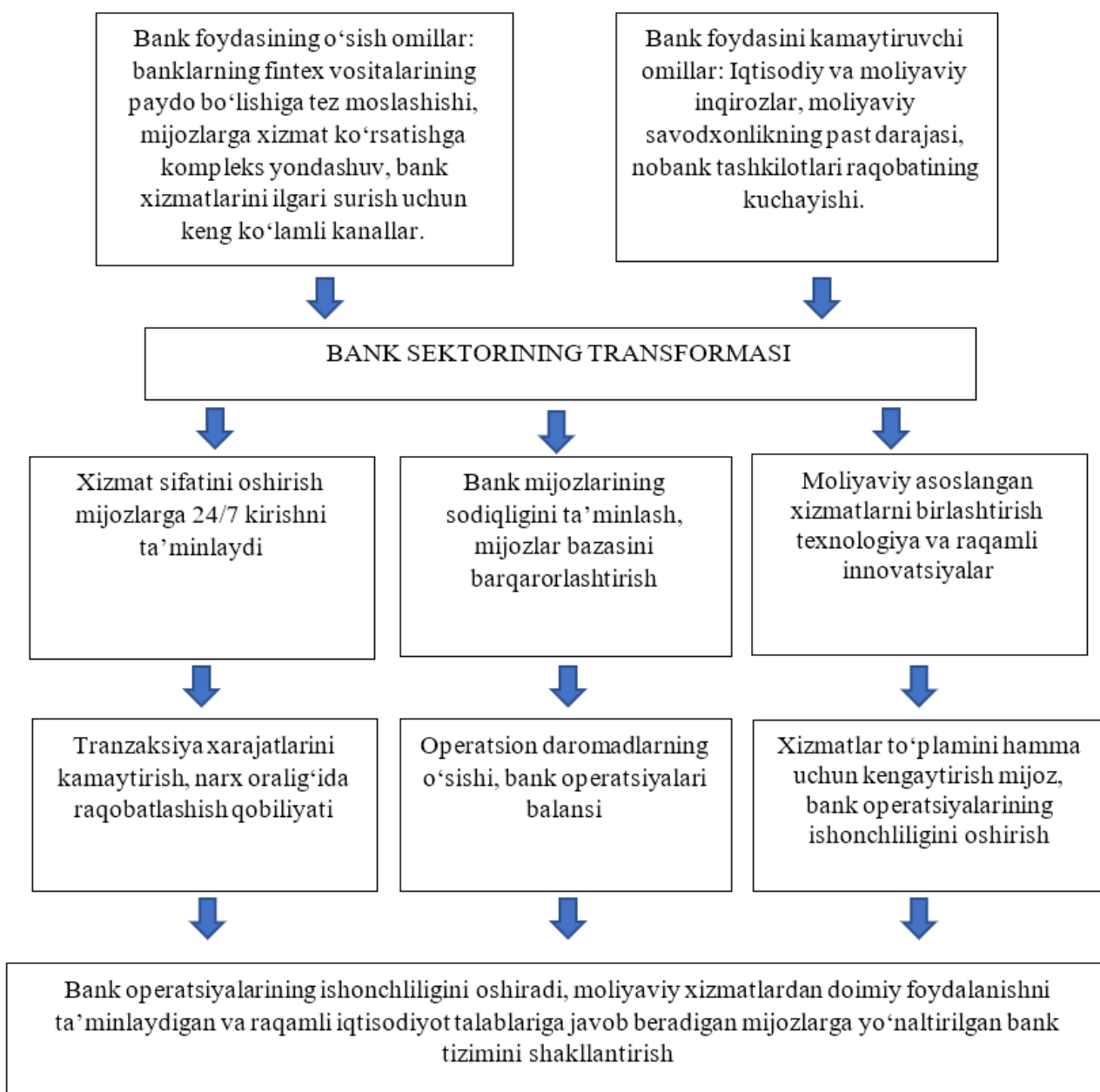
3. Tarmoqlarning integratsiyasi – ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish obyektlari o'zaro bog'langan tarmoqlar orqali amalga oshiriladi. Bu esa biznes jarayonlarini tezkor va uzluksiz holga keltiradi.

4. Iqtisodiy samaradorlik – ma'lumotlar asosida qaror qabul qilish jarayonlari aniqroq va tezroq amalga oshirilishi orqali vaqt va resurslar tejiladi.

Raqamlashtirish moliyaviy operatsiyalar, ishlab chiqarish jarayonlari va xizmatlar ko'rsatishda tezkor qarorlar qabul qilish, biznes va davlat xizmatlarini masofadan turib boshqarish hamda axborot resurslari asosida global bozorlarga chiqish imkoniyatini yaratadi.

Raqamli iqtisodiyot an'anaviy iqtisodiyotdan farqli o'laroq, ma'lumotlarni asosiy resurs sifatida ko'radi. Axborot texnologiyalari biznesning barcha jabhalarida inqilobiy o'zgarishlarni yuzaga keltirib, uni samarali va raqobatbardosh holga keltiradi.

Raqamli texnologiyalar banklar faoliyatining transformatsiya qilinishiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Ular bank mahsulotlari va xizmatlarini iste'molchilarga an'anaviy banklar bilan ishlashda mavjud bo'lmagan yangi imtiyozlar bilan taqdim etmoqda (1-rasm).

1-rasm. Raqamli texnologiyalarni rivojlantirish sharoitida bank sektorining transformatsiyasi.

Shunday qilib, raqamli texnologiyalarning tijorat banklari faoliyatini transformatsiya qilishga jalb etilishi, bizning fikrimizcha, bank operatsiyalarining ishonchligini oshiradi, moliyaviy xizmatlardan doimiy foydalanishni ta'minlaydi hamda raqamli iqtisodiyot talablariga javob beradigan, mijozlarga yo'naltirilgan bank tizimini shakllantiradi.

Banklar raqamli kanallar orqali moliyaviy mahsulotlar va xizmatlarni yaratish, tarqatish va sotishda ilg'or texnologiyalardan foydalanmoqda. Bu esa mijozlarni yaxshiroq tushunish, ularning ehtiyojlarini tezda bashorat qilish va ular bilan tezkor muloqotni ta'minlash imkonini beradi. Raqamli banking afzalliklari 2-rasmida keltirilgan sxemada ifodalangan (2-rasm).

2-rasm. Raqamli banking xususiyatlari (afzallik).

Adabiyotlarda bank ishida raqamli transformatsiya jarayonlarini tahlil qilishga bag'ishlangan ko'plab ilmiy ishlar mavjud. Ushbu sohadagi muhim izlanishlardan biri V.R. Kaytarov tomonidan taklif etilgan konsepsiya hisoblanadi. Uning tadqiqotlari bank sektorida raqamli transformatsiyani tizimli va bosqichma-bosqich amalga oshirishga oid takliflari bilan alohida ahamiyatga ega.

Kaytarovning fikriga ko'ra, bank sohasidagi raqamli o'zgarishlar quyidagi besh asosiy bosqichda amalga oshirilishi mumkin:

Ilk raqamlashtirish (offlayn ma'lumotlarni raqamli formatga o'tkazish): bu bosqichda bank ichidagi barcha ma'lumotlar, hujjatlar va jarayonlar elektron shaklga keltiriladi. Ushbu bosqich tizimli ma'lumotlarni yig'ish va tartibga solish uchun zamin yaratadi.

Alohida operatsiyalarni avtomatlashtirish: joriy jarayonlarni tahlil qilib, ularni avtomatlashtirish imkoniyatlari o'rganiladi. Masalan, kredit berish, hisobvaraqlar yuritish yoki hisob-kitob jarayonlarini avtomatlashtirish.

Ta'lim va malaka oshirish: bank xodimlarining raqamli ko'nikmalarini oshirishga e'tibor qaratiladi. Bu, o'z navbatida, yangi texnologiyalardan samarali foydalanishni ta'minlaydi.

Raqamli platformalarni joriy etish: bank o'z faoliyatini mijozlarga qulaylik yaratish maqsadida onlayn va mobil xizmatlarga o'tkazadi. Shu orqali mijozlarga masofadan turib xizmat ko'rsatish imkoniyati kengayadi.

To'liq raqamli transformatsiya: barcha jarayonlar to'liq raqamlashtiriladi, sun'iy intellekt, blokcheyn va boshqa ilg'or texnologiyalar joriy etiladi. Bu bosqichda bank biznes-modelining o'zgarishi va innovatsion xizmatlar taklif qilinishiga o'tiladi.

Ushbu bosqichlarning har biri bankning raqobatbardoshligini oshirish, mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilash va ichki jarayonlarni optimallashtirishga xizmat qiladi. Shu sababli, V.R. Kaytarovning ushbu konsepsiyasi moliyaviy institutlar uchun strategik ahamiyatga ega hisoblanadi.

Shu munosabat bilan, bankni raqamlashtirish jarayon sikli tuzilmasi bo'yicha muallifning muqobil nuqtayi nazarini ilgari surish o'rinli ko'rinadi (1-jadval).

1-jadval. Bank faoliyatini raqamli o'zgartirish jarayonining bosqichlari.

Raqamlashtirish bosqichlari	Rivojlanayotgan raqobatga munosabat (1-bosqich)	Texnologik moslashuv (2-bosqich)	Strategik joylashishni aniqlash (3-bosqich)
Bank transformatsiyasi	Dastlabki bosqichda banklar moliyaviy xizmatlarga bo'lgan talab va taklifdagi o'zgarishlarga yangi raqobat muhitida o'zlarini joylashtirish uchun yangi raqamli kanallar va mahsulotlarni ishlab chiqish orqali javob beradilar.	Raqamli bank jarayonining ikkinchi bosqichi texnologik platformani chuqur o'zgartirish, uni yangi texnologiyalarni o'zlashtirish, shuningdek, yangi mahsulotlarni o'zlashtirishni jadallashtirish imkonini beruvchi yanada modulli va moslashuvchan infratuzilmaga aylantirishdir.	Raqamli transformatsiyaning ilg'or bosqichida bo'lgan bank muassasalari o'zlarining tashkiliy tuzilmalarida keskin o'zgarishlarga olib keladigan raqamli strategiyalarni amalga oshirish orqali texnologiyaga katta sarmoyalarini qoplashga harakat qilmoqdalar.
Bank faoliyatini tartibga solishning transformatsiyasi	Muvofiqlashtirilgan, asosan ehtiyotkorona, global tartibga solish	Rivojlanayotgan xavf-xatarlarga, global tartibga soluvchi qismlarga bo'linish belgilariga ko'proq e'tibor qaratgan holda tartibga soluvchi talablarni doimiy ravishda yangilash	Normativ standartlarni ko'proq mahalliy o'zgarishlar bilan qayta ko'rib chiqish, tartibga solish va nazorat qilishning yangi usullarini joriy etish, shu jumladan saptechni rivojlantirish

Manba: muallif tomonidan tuzilgan.

1-jadvalda ko'rsatilganidek, dastlabki bosqichda banklar o'z faoliyatini yangi raqamli talab va takliflar sharoitiga moslashtirishga alohida e'tibor qaratadilar. Yangi raqobat muhitida mijozlar ehtiyojlarini qondirish va ular bilan samarali o'zaro aloqa o'rnatish uchun yangi raqamli kanallar yaratiladi. Ushbu kanallar orqali ishlab chiqilgan zamonaviy moliyaviy mahsulot va xizmatlar mijozlar uchun qulay tarzda taqdim etiladi.

Bu xizmatlar mijozlarga bankning turli moliyaviy mahsulot va xizmatlar portfeliga masofadan kirish imkoniyatini taqdim etdi. Internet-bankingning joriy etilishi banklar uchun yangi mijozlarni jalb qilish va mavjud mijozlar uchun xizmat ko'rsatishni yengillashtirishga imkon berdi.

So'nggi yillarda banklar bu platformalarni keng ko'lamli modernizatsiya qilishga kirishdilar. Jumladan:

– Internet-banking interfeyslari va xavfsizlik tizimlari yangilanib, tezkorlik va qulaylik oshirildi.

– Mobil qurilmalar uchun bank ilovalari ishlab chiqildi va rivojlantirildi, bu esa mijozlarga istalgan vaqt va joyda moliyaviy operatsiyalarni bajarish imkonini berdi.

Ayniqsa, mobil banking sohasidagi ilg'or yechimlar mijozlarga interaktiv aloqa imkoniyatini yaratib, to'lovlar, hisobvaraqlarni boshqarish, kredit arizalari va boshqa xizmatlarni smartfonlar orqali tez va oson amalga oshirishni ta'minladi. Banklar bu yo'nalishda katta investitsiyalar kiritib, raqamli texnologiyalar orqali mijozlarga yuqori darajadagi xizmatlar ko'rsatishga harakat qilmoqdalar. Shunday qilib, raqamli kanallarning joriy etilishi banklarga nafaqat mijozlar bilan aloqani mustahkamlash, balki bozorda o'z pozitsiyasini mustahkamlash uchun ham keng imkoniyatlar yaratmoqda.

Mobil bankingning rivojlanishi bank ishini raqamli o'zgartirish jarayoni bilan uzviy bog'liqdir. Mamlakatimiz Markaziy bankining so'nggi hisob-kitoblariga ko'ra, 2020-yil oxirida bank bilan ishlovchi aholining qariyb 57 foizi mobil telefonlar orqali bank xizmatlaridan foydalangan (2017-yilga nisbatan 10 foizga ko'p).

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekiston bank tizimining raqamli transformatsiyasi global raqamli iqtisodiyot sharoitida barqaror rivojlanishning muhim omiliga aylanmoqda. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, raqamli texnologiyalarni tijorat banklari amaliyotiga bosqichma-bosqich joriy etish, bank operatsiyalarining ishonchligini oshiradi, xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilaydi hamda mijozlarga yo'naltirilgan yondashuvni shakllantiradi.

V.R. Kaytarov konsepsiyasi asosida belgilangan transformatsiya bosqichlari – raqamlashtirish, avtomatlashtirish, xodimlar malakasini oshirish, raqamli platformalarni joriy etish va to'liq transformatsiyaga o'tish – banklar raqobatbardoshligini oshirishda strategik ahamiyat kasb etadi. Mavjud tajriba shuni ko'rsatmoqdaki, internet va mobil banking xizmatlarining takomillashuvi banklar uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda, mijozlarga xizmatlar portfeliga masofadan kirish imkoniyatini kengaytirmoqda va xizmatlardan foydalanish qulayligini sezilarli darajada oshirmoqda. Banklar tomonidan ilg'or texnologiyalarga sarmoya

kiritilishi raqamli ekotizimning shakllanishiga xizmat qilib, bank-mijoz munosabatlarining sifat jihatdan yangi bosqichga chiqishiga sabab bo'lmog'da. Natijada, raqamli texnologiyalarni joriy etish nafaqat bank amaliyotining samaradorligini oshiradi, balki mamlakatning moliyaviy barqarorligi va iqtisodiy rivojlanishiga ham xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Erik Brynjolfsson, Andrew McAfee. The Second Machine Age. – New York: W.W. Norton & Company, 2014. – 320 p.
2. Gary Gensler. Finance and Technology: U.S. Senate Banking Committee Testimony. – Washington D.C., 2021.
3. Zoran Nikoloski. Digitalization in banking sector: A review of international experience. – Skopje: Economic Development Institute, 2020.
4. O. Olimjonov. Bank xizmatlari sifati va ularni rivojlantirish strategiyalari. – T.: Iqtisodiyot, 2019. – 214 b.
5. N. Jumaev. Tijorat banklari raqamli transformatsiyasi va xizmat ko'rsatish samaradorligi. – T.: Ilm ziyo, 2020. – 189 b.
6. F. Mirzaev. Raqamli bank xizmatlari va mijozlar ehtiyojlari: tahliliy yondashuv. – T.: Fan va texnologiya, 2021. – 167 b.
7. E. Xoshimov. O'zbekiston bank tizimida raqamli xizmatlarni joriy etishning dolzarb masalalari. – T.: Iqtisod-Moliya, 2022. – 202 b.
8. Markos Zachariadis, Pinar Ozcan. The API Economy and Digital Transformation in Financial Services. – Journal of Innovation Management. – London: Oxford University Press, 2017. – Vol. 12. – pp. 3–19.
9. Ignacio Mas, Dan Radcliffe. Mobile Payments Go Viral: M-PESA in Kenya. – Bill & Melinda Gates Foundation, 2010. – 31 p.
10. Patrick Schueffel. Taming the Beast: A Scientific Definition of Fintech. – Journal of Innovation Management. – Luxembourg: HEG-FR, 2016. – Vol. 4(4). – pp. 32–54.
11. Basel Committee on Banking Supervision. Sound Practices: Implications of Fintech Developments for Banks and Bank Supervisors. – Basel: Bank for International Settlements, 2018. – 43 p.
12. World Bank. Digital Financial Services. – Washington D.C.: The World Bank Group, 2020. – 110 p.
13. OECD. Digital Disruption in Banking and Its Impact on Competition. – Paris: OECD Publishing, 2020. – 72 p.

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2023. № 11-12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.